

Raadio

Täielik Euroopa ringhäälingute saatekava 27. okt. – 2. novembrini 1935

Nr. 232 (37)

25. oktoobril 1935

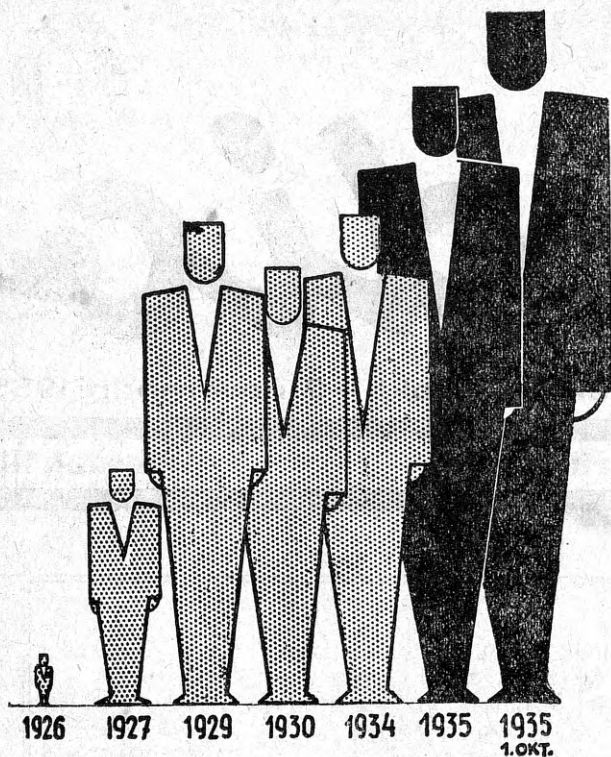
V aastakäik

- Otsid »Pioneeri«?
- Jah!

- Kustkohast?
- Raadio-Kooperatiivist.

- Targasti tegid!

EESTIS ÜLE 20.000 RINGHÄÄLINGU-KUULAJA

Kuulajate arv kasvab hoogsasti. — Pööre meie ringhäälingu arengus ringhäälingu riigi kätte minekust alates

Ringhäälingu-kuulajate arv Eestis ületas 1. oktoobril 20.000. Seejuures kuulajate arv kasvab järjest hoogsasti, nõnda et see meil käesoleva hooaja jooksul tõuseb kindlasti veel mitme tuhande võrd.

Ligiolev joonis annab huvitava pildi meie ringhäälingu-kuulamise arengust algusest kuni tänapäevani. Kõigepealt näeme suurt ja järjekindlat tõusu sellest alates, kui ringhääling möödunud aasta 1. juulil läks riigi kätte. Varem oli kuulajate arv meil teinud läbi terve rea närvilisi hüppeid, minnes vahepeal koguni tagurpidigi.

Enne oma ringhäälingu tööle hakkamist, 1926. a. lõpul, oli meil ainult 1400 kuulajat. Järgmise, 1927. a. lõpuks tõusis kuulajate arv oma saatja tööle hakkamise tagajärjel 7000-le ja 1929. a. lõpuks seoses Lasnamäe suursaatja püstitamisega 14.500-le. Siis viis aga puhkenud majanduskriis ja osalt vahest ka pettumus oma ringhäälingus kuulajaskonna järsku tagasi; 1930. a. lõpuks langes kuulajate arv tervelt 11.569-le. Teatavale tõusule 1931. ja 1932. aastal järgnes uus langus, mille järel kuulajate arv kahel järgneval aastal tardus samale tasemele, nõnda et kippus kaduma lootus edaspidiselegi tõusule. 1934. a. 1. juulil, kui ringhääling läks riigi kätte, oli meil 14.177 kuulajat, s. o. vähem kui oli 1929. a. lõpul.

Kuid nüüd algas kiire tõus, isegi kohe suvekuudel, nõnda et möödunud aasta lõpuks oli juba 15.558 ning käesoleva aasta 1. aprilliks 18.609 ja 1. oktoobriks 20.162

kuulajat. Nii on meie kulajate arv ringhäälingu riigi kätte minekust saadik suurenenud ligi 6000 võrd ehk üle 42 protsendi.

Kuid meil peab ringhäälingu-kuulamine tõusma veel väga palju, kui tahame jõuda järele teistele rahvastele. Sest meil tuleb iga 100 elaniku kohta vaevalt 2 kuulajat, Lätis ja Soomes aga umbes 4, Saksas 10, Inglismaal 15 ja Taanis koguni 17 kuulajat.

RINGHÄÄLINGU-KUULAJATE ARVE TEISTES MAADES

Inglismaa	1.	9. 35	—	7.175.116
Saksa	1.	10. 35	—	6.651.924
Jaapan	1.	8. 35	—	2.157.019
Prantsusmaa	1.	9. 35	—	2.022.575
Tšehhoslovakkia	1.	9. 35	—	750.976
Belgia	1.	9. 35	—	682.829
Taani	1.	9. 35	—	587.427
Austria	1.	9. 35	—	546.768
Poola	1.	10. 35	—	410.505
Helveetsia	1.	9. 35	—	383.352
Ungari	1.	9. 35	—	343.434
Uus-Meremaa	1.	8. 35	—	163.585
Aafrika Union	1.	9. 35	—	119.060
Läti	1.	9. 35	—	73.547
Portugal	1.	9. 35	—	37.809
Hollandi-India	1.	9. 35	—	24.838
Maroko	1.	9. 35	—	23.685

TEINE PÄEVAUDISTE-SAADE RINGHÄÄLINGUS

Alates 15. oktoobrist levitab Riigi Ringhääling välismaisi päevauudiseid igapäev ka saatekava lõpus, umbes kell 22.30. Siis antakse edasi uusi, pärast lehtede ilmumist ETA-le saabunud uudiseid. See on praegusel põneval ja sündmusrikkal ajajärgul väga teretulnud korralduseks. Eriti tervitatakse seda aga ringhäälingu-kuulajate hulgas linnades, kuna neile senised, kell 18 levitavad päevauudised on juba lehtedest teada.

Uus saade on esialgu mõeldud ajutisena.

Riigi Ringhäälingu uus hallowaine prl. Ira Lebas mikrofoni ees.

RAADIONÄITUSE PUHUL

Täna avati Tallinnas Börsisaalides VII Eesti raadionäitus. Tänavune näitus on väljapanekute poolest märksa suurem kui mullune ja kõik eelmised, kajastades selgesti seda suurt elevust, mis meil praegu valitseb raadio alal. Avarates Börsisaalides on, mida pole nähtud ühegi senise raadionäituse puhul, väljapanekute mahutamiseks kasutatud iga vaba ruumiraasuke. Näitusel esineb tänavu 22 väljapanijat, esitades mitu korda rohkemate raadiofirmade tooteid. Esinejate hulgast leiame terve rea uusi firmasid, kes meil asunud teotsema raadio alal, ning ühtlasi uusi kodu- ja välismaisi raadiotööstusi.

Mida pakub siis tänavune Eesti raadionäitus sisuliselt?

Praegu, nende ridade kirjutamisel on näitus alles sündimas, firmad oma väljapanekuid üles seadmas. Loomulikult saame selle tõttu näitusest anda ainult põgusa pealiskaudse ülevaate.

Nagu juba tähendatud, on näitus nii väljapanijate kui ka väljapanekute hulga poolest suurem kui ükski eelmine ja pakub seega asjahuvilistele ka vastavalt rikkalikumat valikut aparate ja üksikosi. On tulnud juurde uusi Eesti raadiotööstusi, nende eesotsas suurimana Raadio-Elektrotehnika Tööstus RET, ning senised raadiotööstused oma tegevust nähtavalt laiendanud. Loodetavasti on seoses suurenenud konkurentsiga tõusnud ka kodumaiste raadioaparatuuride kvaliteet, mis seni jättis mõndagi soovida. Kodumaiste uudiste kõrval kohtame näitusel ka mitmete välismaiste raadiotööstuste aparate, mida seni meie turul pole olnud.

Mis puutub tänavustesse vastuvõtuaparatuuridesse üldiselt, siis on juba välismaa raadionäitustelt teada, et need oma konstruktsioonilt ei paku midagi sensatsioonilist. Konstruktsiooni alal pole üldjoontes juba mitme viimase aasta jooksul midagi muutunud. See ei tähenda aga sugugi veel seda, nagu oleks valitsenud mingi seisak vastuvõtjate tehnilises arengus. Ei, areng on kestnud kogu aeg, kuid peamiselt aparatuuride seismise täienemise suunas. Selle tulemusena on iga aastaga tõusnud vastuvõtjate selektiivsus, tundlikkus ja häälekvaliteet. Meie parem raadioteadlane, Riigi Ringhäälingu juhataja dipl. ins. F. Olbrei ütleb oma kirjutuses tänavuse raadionäituse kataloogis: „Oleme jõudnud juba nii kaugele, et võime kindlasti rõhutada — müügil halva kvaliteediga aparate polegi, kõik vastuvõtjad ühes hinnaklassis on ühesugused ja igaüks peab ostu vaid ostja isiklik maitse. On saanud võimalikuks igal inimesel anda oma aparatuurile individuaalset häälevärvi, nagu igal lauljal on oma äravahetamatu individuaalne häälevärv, kuigi nad kõik laulavad sama laulu ja sama hästi.“

Eesti oma raadiotoodangus on valitsevaks aparatuuritüübiks superid. Võrkvastuvõtjate kõrval on

meie raadiotööstused vastavalt meie oludele pöörnud silmapaistvat tähelepanu ka patareivastuvõtjatele, valmistades isegi patareidega töötavaid supereid. Enamasti on aga patareivastuvõtjad väiksemad, 2—3-lambilised aparatuurid.

Sellega oleme jõudnud meie palavama, n.-n. rahvavastuvõtja küsimuse juurde, mis meil juba aastaid seisnud päevakorral ja oodanud rahuldavat lahendamist. Seni pakutud rahvavastuvõtjad pole suutnud rahuldada nii oma kvaliteedi kui hinna poolest. Tänavu on lastud müügile rida uusi või täiendatud ja parandatud rahvavastuvõtjaid. Nagu asjatundjad kinnitavad, on nende kvaliteet märksa parem eelmiste aastate aparatuuride omast. Ka on hinnad tänavu madalamad. Oodatud imevastuvõtjat, mis maksaks ainult mõnikümne krooni, töötaks täieliselt patareidega ning olles siiski küllalt tundlik, selektiivne ja võimas, pole seega läinud korda konstrueerida. Tõenäoliselt pole see aga üldse võimalik, kuna need nõudmised käivad üksteise vastu ega lase end seepärast liita. Ja seepärast tuleb vististi küll leppida tänavuste rahvavastuvõtjatega, mille valmistamisel meie tööstused on nii hinna kui kvaliteedi poolest püüdnud teha, mis võimalik. Tahaksime loota, et asjahuvilised nende hulgast endale leiavad sobiva aparatuuri ja kaob see kõhklemine ja viivitamine rahvavastuvõtja-ime ootamisel, mis on seni pidurdanud ringhäälingu-kuulamise levimist maal.

See oleks meie tänavuse raadionäituse suurim teene, kui ta meile annaks rahuldava rahvavastuvõtja. Soovime ja loodame seda! K. K.

RAADIONÄITUSE PÄEVAKAVA

Reedel, 25. oktoobril. Kell 12 raadionäituse avamine. Kella 21—22-ni ringhäälingu-reportaaž näituselt. Näitus avatud kella 22-ni.

Laupäeva, 26. oktoobril. Näitus on avatud kella 9—21.30-ni. Riigi Ringhäälingu orkestri kontserdi ülekanne näituselt kella 20—21.30-ni.

Pühapäeval, 27. oktoobril. Näitus on avatud kella 9 kuni 21-ni. Raadionäituse puhul „Estonia“ Sinises saalis avalik raadioõhtu, algusega kell 19.30.

Esmaspäeval, 28. oktoobril. Näitus on avatud kella 9 kuni 21-ni.

Teisipäeval, 29. oktoobril. Näitus on avatud kella 9 kuni 21-ni.

Kolmapäeval, 30. oktoobri. Näitus on avatud kella 9 kuni 21-ni. Riigi Ringhääling annab näituseruumidest „Lõbusat muusikalist ajaviidet“ kella 18.35—19.30-ni. Mängib instrumentaaltrio Lõhmus—Mihhailov—Pressraud (akordeon, banjo, kitarr).

Maa radiokuulamise probleemi lahendas RET raadiotehas „M a r e t“ — 3-lambilise patareivastuvõtja müügilaskmisega. Nõudke selle demonstreerimist Raadio-Kooperatiivi kauplustes Tallinnas, Tartus ja Pärnus.

KUIDAS SÜNDIS RINGHÄÄLING

PILK RAADIO AJALUKKU

Raadiotehnika arengu jälgimisel tema praeguse tasemeni näeme, et tema ajalugu koosneb mitte niivõrd mõne üksiku leiutaja suursaavutustest, kui lugematuist katseteist ja üksikleitistist, mida on teinud terve rida teadlasi viimase kuuekümnenda aasta kestel. Tänapäeva ringhääling ühes oma esimeste kaugenagemise algetega on lõpmatute üksikpingutuste kogutulemus.

Juba 1864. aastal teatas inglise professor James C. Maxwell oma ettekandes kuninglikule teadlasteseltsile Londonis elektromagnetiliste lainete olemasolust ja 1887. a. suutis Heinrich Hertz Saksas neid juba ka tekitada eksperimentaalsel teel. Neid elektromagnetilisi laineid, milliste nimeks nende leiutajate järele on jäänudki Maxwelli- või Hertzi-lained, kasutatakse nüüd igas raadioharus traadita telegraafist kuni kaugenagemiseni.

Aastal 1894 alustas oma katsetusi raadiolainetega sir Oliver Lodge Inglismaal. Töötades koos dr. Alexander Muirheadiga oli ta kuni 1905. aastani võtnud terve rea patente oma uutele leiutistele raadio alal ja asutas sündikaadi, mille töö kestis kuni 1911. aastani, mil ta patendid omandas Marconi-Company.

Samal ajal Oliver Lodgeiga alustas katsetusi raadio alal ka Briti postiministeeriumi peainsener sir Wm. Preece. Kui Marconi 1896. a. läks noore üliõpilasena Inglismaale, oli Preece esimesi, kes talle võimaldas eksperimenteerimist postiministeeriumi töökodades. Juba järgmisel, 1897. aastal loodi Inglismaal esimene raadiokompanii „Wireless Telegraph and Signal Co., Ltd.“, mille algkapitaliks oli 100.000 naela ning mille eesmärgiks oli Marconi leiutiste kasutamine. 1929. aastaks oli kompanii põhikapital kasvanud juba 14.456.478 naelale; samal aastal Marconi-Company liitus ühe teise samalaadse suurettevõttega ühise nime all „Cables and Wireless Ltd.“ ning nüüd ulatub ühine kapital juba 54 milj. naelsterlingile.

MARCONI UUS LEIDUS

Leidur ise nimetati professoriks, kuid läheb sõtta

Marconi on valmistanud aparaadi, mis lähemal ajal võetakse tarvitusele Rooma-Asmara liinil. Teateid, mis selle süsteemiga antakse edasi, ei olevat kõrvalistel isikutel kerge püüda kinni. Kui algab segamine, siis muudab aparaat automaatselt oma lainepikkust. Reuteri korrespondent on selle teate saanud Marconilt endalt, kes hiljuti saabus Brassiliast tagasi Itaaliasse.

Lähemal ajal Marconi sõidab Ida-Aafrikasse, et teinida vabatahtlikult Itaalia vägedes.

Ühe teise teate järgi Itaalia haridusminister nimetas Marconi professoriks Rooma ülikooli elektromagnetika õppetoolile.

RAADIO KONTROLLASUTUS PRANTSUSMAAL

Poliitilised häired tungivad ka õhku. Eriti sest saadik, kui leiutati raadio. Veelgi tähtsamaks on õhuluure kõigi maade poliitilisele ja sõjalisele julgeolekule muutunud pärast maailmasõda, mil on levi-

Haruldane ülevõtte raadio algupäevilt. Guglielmo Marconi (kolmas vasakult) abilistega oma raadiojaamas 1907. aastal.

Juba 1907. a. oktoobris pani Marconi-Company aluse traadita telegraafiühendusele üle Atlandi. Pärast maailmasõda ehitas Marconi-Company 1924. a. saatjatevõrgu, mis ühendab kõiki Briti maailmariigi osasid.

Ühendriikides tehti algust ringhäälinguga juba maailmasõja päevil. Sõja lõppedes, 1920. aastal levis ringhääling ka Inglismaale. Esimene Briti ringhäälinguühing asutati 1922. aastal 100.000-naelase põhikapitaliga. 1926. aastal konsolideeriti ühing uue nime all „The British Broadcasting Corporation“ ja suurema põhikapitaliga. Praegu on üksi Inglismaal maksulisi ringhäälingu kuulajaid seitse miljonit. Ei ole enam nurka ega kolgast maailmas, kuhu tänaseks pole levinud ringhäälingu kuulamine.

nud ringhääling. Ka praegust olukorda Euroopa õhus on näiteks Prantsuse valitsus otsustanud hakata lähemalt jälgima erilise kuulamisameti abil, mis neil päevil asus tegevusse ühes kaitseministeeriumilt kasutada saadud kindlustuste keldris Bicêtre'is. Seal on praegu juba võimalik üheaegselt jälgida ja panna kirja kuni 6 lühilaineil ning 14 keskmistel ja pikkadel lainetel töötava jaama saateid; tulevikus tahetakse aga mitmesuguste keelte tõlke ja stenograafe palgata veelgi juurde. Kõik tähtsamad ringhäälingukõned mitmesugustes maades fikseeritakse aruannetes, mis saadetakse edasi keskvalitsusele ja ametlikele teadetebüroodele Pariisi. Sest ka näiliselt süütutesse kõnedesse võib igal maal poetuda mõndagi poliitiliselt tähenduslikku ja märkimisväärset.

Marconi raadiolambid on maailma parimaid ja kuulsamaid. Esindaja: Raadio-Kooperatiiv Tallinnas, Tartus ja Pärnus.

SELLE NÄDALA SAATEID

KONSERVATOORIUMI KONTSERT-AKTUS

Tallinna Konservatoorium on 1. augustist s. a. muudetud riiklikuks õppeasutuseks. Tuleva teisipäeva õhtul korraldab Konservatoorium enda kui riikliku õppeasutuse avaaktuse, mis töötab kujuneda eriti pidulikkuks. Kontsert-aktuse kava koosneb vaid eesti autorite helitöist, mille hulgas kaks suure väärtusega teost. Need on Juhan Aaviku finaali süüdist „Laste sõbrad“ ja Artur Kappi kantaat „Päikesele“. Esimene neist on õieti teema variatsioonidega ja kujutab laste elamusi, meeleolusid ja nägemusi metsas marjul olles. Üheksa variatsioonis on helilooja seal andnud eestipärase muusikana rea huvitavaid ja kauneid metsameeleolusid:

I variatsioon: Lapsed läksid metsa marjule; II variatsioon: neid võlub looduse ilu ja lindude laul, mis III variatsioonis meelitab ühes laulma ja IV variatsioonis tekitab ilusaid unelmaid, kuni V variatsioonis elurütm neid kutsub jooksuma ja mängima; VI variatsioon: äkki kostavad kohutavad hääled, hädaoht varitseb; VII variatsioon: algab äge võitlus, mis VIII variatsioonis lõpeb võiduga, selle järelendusena pühalik-tänulikud tunded; IX variatsioonis sammuvad lapsed mängumarsil kodu poole, sest ema ootab; pingutatud heledal häälel kutsutakse: „Tulge koju!“ Lapsed jooksevad rõõmuga ema juurde. Ilus oli metsas!

Artur Kappi kantaat „Päikesele“ (tenorisoolole, segakoorile ja orkestrile) on loodud „Estonia“ praeguse teatrimaja pühitsemise puhuks ja kanti esmakordselt ette selle avatalitusel 1913. a. Kantaat on kirjutatud dr. M. Veske laulu sõnadel, mida igati tunneb ja mäletab veel koolipõlvest saadik: „Vaata, mis paistab seal Peipsi piirelt, keerutab üles, kerkib kiirelt...“ Tekst jutustab edasi, et see on päike, kõikvõimas päike, kes on näinud eestlaste endist võitlust, eestlastele vabaduse andmist ja uue elu algust ning jätkab: „Kaob kord eestlaste keele kõla, ära siis sinagi tõuse ja ela.“ — Tarvis ainult tähelepanelikult jälgida, kuidas need sõnade meeleolud muusikas helilooja käe all on leidnud endale sobivad väljendused. Seal vahelduvad õrnad, palvelised ja kirjeldavad meeleolud võitluse ja julgete, lootusrikkaste, võiks isegi ütelda ennustavate meeleoludega. Kantaat lõpeb pärast oreli võimsaid pühalikke akorde jõuliselt sõnadega „Sa päike ole meiega!“

Kantaat on seekord muuseas esimeseks avalikuks tuleprooviks Konservatooriumi segakoorile, mis oma koolitatud häältega peaks tagama haruldaselt hea ja nauditava ettekande.

ANTON DVORAK

Tšehhi suurkomponist, muusikajuht ja kompositsiooni-õpetaja Anton Dvora k, kes koos Bedrich Smetanaga oli tšehhi uuema rahvamuusika rajajaks, on kuni tänaseni maailma tuntumaid ja menukamaid heliloojaid, kelle töid ringhäälingu-kuulajad sagedasti kohtavad kõigi maade saatekavades. Muuseas oli Dvorak esimene tšehhi uuema aja komponist, kes lõi läbi välismaal ja ta menu oli alati seoses ta tšehhi päritoluga.

Kergus, millega Dvorak komponeeris, annab ta

muusikale erilise voolavuse. Ta muusika tugevamaks küljeks on rikkalikult hargnev meloodia ja külluslik, kirev rütm, ulatudes naljatlusest kuni vaimustuse kaaskiskuva haaranguni. Oma päritolu tõttu oli ta väga õrnatundeline rahvamuusika meloodiatele, mis oligi ta isikupärase kaasteguriks. Väljenduselt haarab Dvoraki muusika pea kõiki mõeldavaid värvinguid, olles jumesstatud kunstniku meelte isikupärase tunnustega; nii on ta usuliselt sügavalt tundeline, ta lõbusus avameelne, mõnikord leegitsev ja ägedaks muutuv. Dvoraki muusika on pigem heatujuline kui ironiline, täielises kooskõlas ta inimliku kristallpuhta iseloomuga. Lihtsa provintslasena, kelleks Dvorak jäi kogu oma eluaja, ei väljunud ta kunagi oma maailmast. Ta ei unustanud vanu häid muusika traditsioone ning suur maailm laenas ta mõtetele ja tunnetele sügavuse ja avaruse.

Dvorak oli suur geenius, mille läbi ta hinge lihtsad tunded muutusid teosteks, mis oma sisukülluselt, vormitaiuselt ja muusikaliselt päritolult on ja jäävad surematuks ning unustamatuks. Tuletatagu siinkohal vaid meelde ta väiksematest teostest ta ilusaid „Slaavi tantse“.

Ringhäälingu kavas on Dvorak sel pühapäeval kell 18.35. Kuid ka esmaspäeval Tšehhoslovakkia vabariigi XVII aastapäeva aktusel on kavas terve rida Dvoraki helindeid.

BERLIOZ JA TA „FANTASTILINE SÜMFOONIA“

Tänapäeva programm-muusika on suuremas osas just tänu Hector Berliozile kujunenud sääraseks, nagu ta on. Mitmesuguste uuendustega annab ta orkestrile sootuks uue värvingu. Kuid ta unistusliku iseloomu tõttu mõjub ta üliromantilisena, nõnda et ta kaasmaalased teda täie õigusega kutsusid Victor Hugoks muusikas. Berlioz geniaalsuse väljendusena on „Fantastiline sümfoonia“ imposantseim kunstiteos. Oma memuaarides ütleb Berlioz, et Goethe „Faust“ olevat avaldanud suurt mõju sellele kompositsioonile, mille sisu on kokkuvõetult järgmine:

Noor kunstnik, armuhull ja elusttudinud, võtab oopiumi. Narkootiline annus, liig nõrk surmamiseks, mõjub ainult sügavasti uimastades ja kutsudes esile rea unenägusid, milles korratakse ja arendatakse edasi fantastilisele, hirmsale lõpule kunstniku armastuslugu.

Koos teistega on ka Schumann arvamusel, et ses kompositsioonis ja programmis on tükike Berlioz'i enda elust, ta armastusest inglise näitlejanna miss Smithsoni vastu.

Muusika püüab unenäopiltide anda edasi 5 osas: 1. Unistused, kired; 2. ball; 3. maal; 4. kõik kaagile; 5. nõidade pidu. I osas vahelduvad igatsus, armastus ja armukadedus. II osas leiab ta ballil jälle oma armastatu. III osas, suviõhtul maal, kuuleb ta kahe lamburi vaheldumisi puhutavat karjase viit, kuid siis tekib tas uuesti hirm, et armastatu teda petab. IV osas näeb ta unes, et ta on tapnud oma kallima, ning kuidas ta surmamõistetuna sammub kaagipaltil. V osas arvab ta nägevat nõidade tantsu, kelle hulka tuleb ka ta armastatu ning siis algab pörgulik orgia, mis lõpeb surmakelladega.

PÜHAPÄEVAL AVALIK RAADIOÕHTU

Riigi Ringhääling korraldab tuleval pühapäeval, 27. okt. kell 19.30 „Estonia“ Sinises saalis järjekordse avaliku raadioõhtu. Pääsmed on eelmüügil saadaval Riigi Ringhäälingu kantseleis, o.-ü. „Esto-Muusikas“ ja „Rahvaulikooli“ kauplustes. Pääsmete hinnad 25 ja 50 senti.

Vana võlu kitarr

Pole vististi muusikariista, mille minevik oleks sama romantiline kui kitarr oma. Kui kaheksateistkümnenda sajandi lõpuks hakkas kaduma tarvituselt teine vanaaegne keelpill, kannel, jäi kandle kõrval siiski püsima tema „kõlapärija ning tütar“ kitarr. Veel tänapäev esineb kõigi kuulsamate kitarrivirtuooside eeskavades tükke, mis alul olid loodud kandlele. Andrés Segovia, keda peetakse parimaks kitarrimängijaks maailmas, pühendab alati osa oma ettekandeist Luys Milani ja Robert de Visée, 16. ja 17. sajandi kandlekomponistide töödele, mängides ka anonüümse päritoluga 15. sajandist põlvnevaid tükke.

Hispaanias, Itaalias, Saksas, Helveetsias ja mujal kitarr esineb tihti ka ringhäälingu saatelavades. Tema menu võib seletada sellega, et ringhäälingus kitarr erakordsed võimed mõjuvad eriti süvendatult. Mitmed paremad kaasaegsed hispaania kitarrikunstnikud, nagu Segovia, Emilio Pujol ja Matilda Cuervas käivad esinemas ka Inglismaal; Belgia omab kitarrivirtuoosi m-lle de Belleroche'i isikus, ja sakslased on uhked oma prl. Louise Walkerile. Kitarrri omaduseks on võluda igäüht, kes ta mängu kord hakanud õppima. Sest kitarrri sarm ja võlu on pärit mitte ainult ta tänastest saavutustest, vaid kogu sellest sajanditepikkusest muusikaajaloost, mida ta esindab.

Kuulsaim ja levinuim kitarrri-tüüp on hispaania oma. Prantsuse kitarrid on väiksemad ja kitsama kaelaga. Inglise kitarr on suuruselt hispaania ja prantsuse oma vahepealne, ja itaalia ning saksa kitarrid umbes sarnanevad hispaania kitarrile. Kitarrimängijal on käepärast kasutada üsna piiramatult hulk sobivaid muusikapalu, mis sisult jagunevad kahte liiki, klassikaliseks kandle- ja kitarrimuusikaks ja nn. „flamenco“-tükkideks.

„Flamenco“ mõiste päritolu kohta on avaldatud mitmesuguseid arvamusi. Sõna end võib tuletada sõnadest „Fleming“ või „flaami“, kuid üks Hispaania raamat, *Collecion de Cantes flamencos, recojidos y anotados por Demofilo: Sevilla, 1881.*, lausub, et andaluuslastele „flamencos“ on mustlased, — küll vist söimunimena, sest mustlased on tõmmud ja muustajuukselised, flaamlased aga heledajuukselised ja valgenahalised. See nimetus näib põlvnevat 16. sajandi algusest, mil keiser Carlos V valitsuse alla kuulusid nii Hollandi kui ka Hispaania. Kuningakojas Madridis leidis siis ka palju flaamlasi ja arvatavasti siis kadedad hispaania aadlikud õukonnas andsid pilkeks selle nime ka kohalikele mustlastele.

Olgu selle sõna algupära ka milline tahes, ta haarab nüüd üht rikkamat rahvamuusika ala maailmas, — muusikat, mis on inspireerinud selliseid huulsaid heliloojaid nagu Albeniz, Granados, de Falla, Turina ja Sarasate. Flamenco-muusika on mõeldud harilikult tantsu saatena, kuid üksikud osavamad kitarrimängijad käsitavad flamenco-meloodiaid

ka polüfooniliselt, kaasmängu ja variatsioonidega. Flamenco-tantsude arv on peaaegu piiramatult suurenenud, nende hulgas esinevad nimed nagu *malagueñas, sevillanas, alegría, jaleos, seguidillas* ja *villancicos*. Need, kes on külastanud Alhambrat, Hispaania vana maakonnalinna Granadas, ja on kuulnud kohalike kitarrivirtuooside mängu sumedatel suveõhtutel linna keskaegsete müüride varjus, räägivad sellest otse imelugusid.

Võimeline kitarrimängija suudab juba mõne minutiga ehitada silla, mis ühendab sajandeid. Ühes ja samas programmis võib kuulda järjestikku moodsat „Solèat“, mille autoriks kaasaegne Juan Arcas, siis mõnd pavanet Luys Milani 1534. a. ilmunud raamatust *Libro de musica de vihuela de mano* või Robert de Visée, Louis XIV kanneldaja *süiti* või ka mõnd tantsutükki 16. sajandist, pärit Bésard'i kandlepalade kogust. Üks hilisemate aegade kuulsamaid komponiste kitarrile on ka austerlane J. K. Mertz, kelle surma kohta jutustatakse järgmist liigutavat üksikasja. Keegi Brüsseli elanik üritas 1856. aastal rahvusvahelist kitarrile määratud helitööde võistlust. Võistlusel sai J. K. Mertz esimese auhinna, kuid suri minutil, mil talle teatati uudisest.

Pärast varjusurma-ajajärku läinud sajandi viimasel poolel on kitarrri populaarsus praegu jälle tõusul. Kunstnikke sel muusikariistal võib leida igal maal. Inglismaal on tuntuimaks kitarrimängijaks dr. B. A. Perott, Itaalias parimate hulka kuuluvad Benvenuto Terzi, Maria Bronidi, Mozzari ja Maccaferri. Kaheteistkümnenda aastane Marga Bäuml esineb tihti Kölni saatjas ja sakslane Kurt Gudian nii Deutschlandsenderis kui ka Oslo ringhäälingus. Helveetslane Worsching mängib Beromünsteris ning Viini kammermuusika kitarrri-trio rändas hiljuti ringreisil läbi suurema osa Kesk-Euroopa saatjaist. Eriajakirju, mis pühendatud kitarrimuusikale, ilmub Saksas üks, Itaalias kaks (*Il Plettro* ja *La Chitarra*) ning kitarrri eriosakond leidub ka Londonis ilmuvas Briti muusikalehes.

ÖRN MOZART.

Et Mozart oli imelaps, teab kogu maailm. Mitte aga seda, et juba väikese poisi juures ilmnud mahedad, hellad, õrnad ning sügavad väljendused — jooned, mis ju ka hiljem ta muusikas on eriti silmapaistvad. Ta oli väga armastus-ihkaja ja sagedasti hüppas ta klaveritoolilt üles, jooksis vanemate juurde ja küsis, kas nad teda ikka veel peavad armsaks.

Ta oli häälestatud nii õrnalt, et kuni kümnenda eluaastani ei võinud kuulda trompeti läbilõikavat häält. Kui isa kord, et teda karastada ja harjutada selle häälega, eriti tugevasti laskis puhuda trompetit, langes poiss minestusse.

Juba ta esimeste katsete juures klaveril ilmutas end tarvidus pehmuse ja kooskõla järele. Kolmeaastasena lõi ta akorde, mis kõlasid kaunisti, nagu ka need väikesed palakesed, mida ta komponeeris viiendast eluaastast alates. Ja kakskümmend aastat hiljem ütleb ta ühes isale kirjutatud kirjas oma selge ja kindla arvamuse konsonandi kohta: „Muusika ei tohiks ka kõige hirmsamas asetuses kunagi haavata kõrva, vaid peaks siiski mõjuma lõbustavalt.“

RINGHÄÄLING KOGU MAAILMALE

MAAILMA NOORUS LAULAB

27. oktoobri suurkontsert. 31 maa noored laulavad kaks tundi

Juhime lugejate-kuulajate tähelepanu veel kord suurkontserdile, mis leiab aset nii Euroopa kui ka kõigi teiste mandrite ringhäälinguis pühapäeval, 27. oktoobril. Selles kontserdis ühinevad õhtul kell 19—21 laulus kõigilt mandritelt 31 rahvuse noored, kandes rahvusgruppidesse ette oma kodumaa iseloomustavamaid laule.

Saates „Noorus laulab üle piiride“ saab kuulda laule järgmiste maade noortelt: Saksa, Argentiina, Austraalia, Austria, Belgia, Brasiilia, Taani, Hispaania, P.-Am. Ühendriigid, Soome, Prantsusmaa, Inglismaa, Havaii, Ungari, Jaapan, Hollandi-India, Itaalia, Läti, Leedu, Norra, Pagaguai, Hollandi, Poola, Rumeenia, Siiam, Rootsi, Helveetsia, Tšehhoslovakkia, Lõuna-Aafrika, Uruguai, Jugoslaavia. Iga maa noored laulavad 3—5 minutit.

Vijimasel ringhäälingu maailmakonverentsil usaldati ettevõtte tehniline läbiviimine Saksa ringhäälingule. Ringhäälingukaablite kaudu kõigi lähemate maade noored laulavad otse Berliini kesksaatjasse, kust laul kantakse edasi teistesse Euroopa saatjatesse jälle kaablite kaudu, ookeanitagustesse maadesse aga lühilainete abil. Kaugematest ülemere-maadest saadeti noorte laul aegsasti Berliini heliplaatidel. Seega on võimalik vältida atmosfäärilisi häireid, mis ilmnevad kaugühendustes.

Nagu kuuleme, on Berliini ringhäälingu tehnilised jõud selle maailmasaate õnnestumise teinud endile auasjaks, kulutades sellele küid ettevalmistusi. Noorte maailmakontserdi propagandaosa eest hoolitses ülemaailmik raadioühing Genfis, levitades informatsiooni, pidades tarvilikku kirjavahetust jne.

27. oktoobri õhtul heliseb maailmale eestrist — ta tulevik.

RINGHÄÄLINGUSAATED ÜMBER MAAKERA

New Yorgi Radio Corporation of America tegi 29. septembril algust suurejoonelistele saatetega, mis ulatuvad üle kogu maailma. Kontserdid ja muu esikava selles saates saadetakse õhku pühapäeviti kl. 21—22. Seni on kantud üle laule Maria Jeritzalt Viinist, Dusolina Gianninilt Berliinist ja üliõpilaskoorilt Stokholmist. Järgmised saated lähtuvad Kanadast, Havaiilt ja Jaapanist.

Kõik saated nopib Ameerikasse sealne ringhäälinguvõrk NBC eelnimetatud suuretegevõtte ülesandel. Kogu saateseeria nimetuseks on „The Magic Key of RCA“ („RCA nõiavõti“). Ameerika ringhäälingusaatjate kõrval annavad kava edasi ka järgmised lühilainesaatjad: W8XK, mis töötab 15-m. lainepikkusel, W3XAL 17 meetril ning WIXK 9 meetril. Seega saated ulatuvad ümber kogu maakera.

Eesti töö, Euroopa kvaliteet, see iseloomustab
RET raadiotehase tooteid.

KÕNE ÜMBER MAAKERA

Huvitava katsega tuli hiljuti toime Ameerika Telefoni ja Telegraafi Kompanii New Yorgis. Väliselt oli katse lihtne, — kõneldi telefonil kõrvuti asuvate tubade vahel. Tegelikult aga kõne enne teise tuppa jõudmist suunati ümber maakera, milleks 40.000 kilomeetri pikkusel teel kasutati kaabelühendusi ja suures osas ka raadiot. Kuna elekter kaablites liigub edasi aeglasmalt kui õhus, kulus kõne tagasijõudmiseks New Yorki aega mitte 0,14 sekundit, nagu see oleks olnud võimalik ainult raadio teel telefoneerimise korral, vaid 0,25 sekundit.

RINGHÄÄLING VALISPRANTSLASTELE

Juba pikemat aega hoolitseb välismaail viibivate prantslaste sidemete eest emamaaga eriline lühilainesaatja Poste Coloniale. Nüüd tõstetakse selle saatja võime uute juurdeehituste teel neljakordseks. Selleks ehitatakse neli uut 100-kW võimsusega saatjat ja kümme saateantenni. Ümberehitused jõuavad lõpule 1937. aastal.

ABESSIINIAS AINULT 2000 RINGHÄÄLINGU-KUULAJAT

Abessiinias on praegu 6 riiklikku saatejaama, neist peajaam Addis-Abebas ja 5 vahesaatjat provintsis. Saatejaamad ehitas Marconi-ühing 1928. aastal. Saated aga algasid alles möödunud aasta lõpul, kuna seni oli tulnud võidelda mitmesuguste takistustega.

Viimaste andmete järgi on Abessiinias ainult 2000 ringhäälingu-kuulajat.

INGLISE KOOLI-RINGHÄÄLING

Vastilmunud Inglise ringhäälingukava koolidele 1935/36. õppeaastaks mainib muuseas, et selle koostamisel ringhäälingu kesknõukogu on arvestanud eeskätt neid soove, mida sisaldasid vastavad aasta-aruanded koolidelt. Neid oli ringhäälingule saabunud 4700.

ILMUS TRÜKIST TÄIELINE EUROOPA RINGHÄÄLINGU SAATEJAAMADE NIMESTIK

ühes lühilainesaatjate nimestikuga.

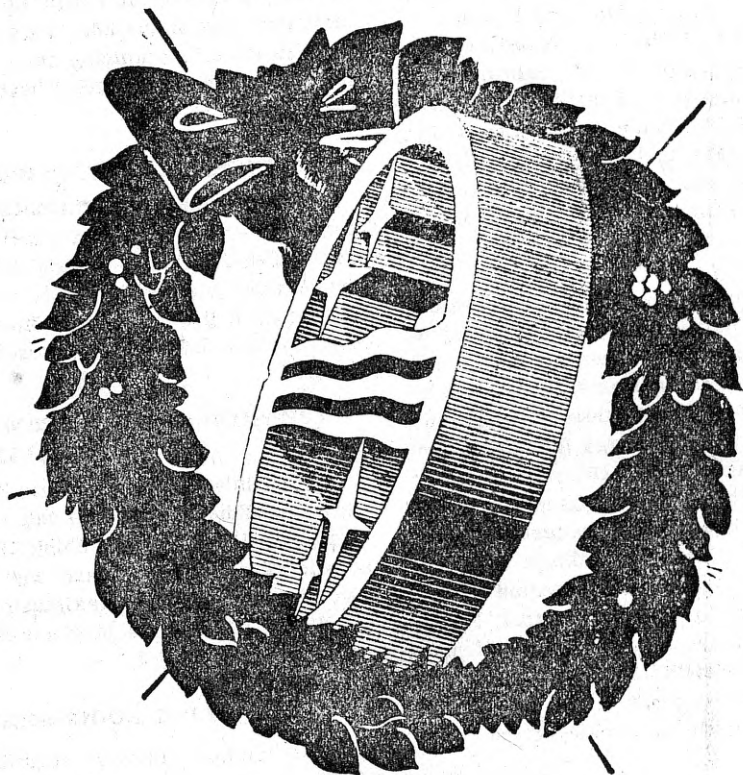
HIND 20 SENTI.

Tellida

AJAKIRI „RAADIO“ TALITUSEST,
Tallinn, Narva mnt. 27.

Sümbol

PHILIPS-embleem lainetest ja tähtedest on tehnilise täiuslikkuse sümboliks iga raadioaparaadi juures.

Sesoon 1935/36 esitab täielise seeria PHILIPS raadioaparaate igas hinnaklassis: Kr. 145.—, Kr. 175.—, Kr. 220.—, Kr. 230.—, Kr. 265.—, Kr. 275.—, Kr. 280.—, Kr. 395.—, Kr. 415.—, ja Kr. 525.—.

Järelmaks võimaldatud
13 kuuni
Iga vastuvõtja eest annab
PHILIPS kirjaliku
vastutuse.

PHILIPS

Külastage
PHILIPSI välja-
panekuid
Raadionäitusel
25.—30. okt. s.a.

Kalundborg	1261 / 238 / 60	Bukarest	364,5 / 823 / 12	21.10—23.00 „Rändur“, Buchali kantaat C. Hauptmanni sõnadest
Kopenhagen	255,1 / 1176 / 10	18.00—19.00 ja 19.20—20.00 sõjaväeorkester	★ 20.15—20.45 heliplaate	★ 21.00—22.30 tantsumuusika
16.30—18.30 orkester ★ 21.00—21.30 orkester. Kavas: Rameau ja Grétry ★ 22.20 fagott ★ 22.35—23.00 ameerika operetimuusika. Kavas: Gershwin ja Coward ★ 23.25 orkester. Lalo: avamäng „Ys'i kuningas“. Anrovy: „Piet Hein“, hollandi rapsoodia. Demerseman: „Pidu Aranjuezi“, hispaania rapsoodia ★ 24.00—1.15 tantsumuusika		★ 20.15—20.45 heliplaate	★ 22.45—23.45 orkester.	Hamburg
Droitwich	1500 / 200 / 150	Milano	368,6 / 814 / 50	331,9 / 904 / 100
13.00 orkester ja viiul ★ 14.15 ajaviite-muusika ★ 15.15—16.00 heliplaate ★ 16.05 ajaviitekontsert ★ 17.00 kinoorel ★ 17.30 mustlasmusika ★ 18.30 heliplaate ★ 19.00 trio ★ 19.30—20.00 uudiseid Ameerikast ★ 20.45 Walesi vahemäng ★ 21.00 „Laupäevamagasin“ ★ 21.45 orkestrikontsert. Joachim: Avamäng Gozzi komöödiad. Delius: Esimene kägu kevadel. Bizet: „L'Arlesienne“, süit nr. 2 ★ 22.30—23.30 kabaree		18.00—19.45 ülekanne Asmarast ★ 21.55—24.00 ülekanne Roveretost		7.30—8.00 ja 8.10—9.00 muusika
24.00 puhkpilliorkester ja bariton. Gounod: „Saaba kuninganna“, marss. Brahms: Ungari tantsud nr. 5 ja 6. — Kolm laulu. — Saint-Saëns: „Phaeton“. — Kaks laulu. — Delibes: „Coppelia“, balletimuusika ★ 1.00—2.00 tantsumuusika.		Deutschlandsender	1571 / 191 / 60	17.00—19.00 ülekanne Deutschlandsenderilt
Praha	470,2 / 638 / 120	7.30—9.20 muusika		20.00—20.45 Verdi vaimuliku muusikat
7.15—8.30 muusika ja teateid		13.00—14.45 puhkpilliorkester		22.00 Bach: Sonata h-moll tšembalole ja viiulile
17.10—17.50 orkester. Kavas: Moyzer, Fuchsik, Dusik, Lehar jt.		15.00—16.00 muusikaline sega-eeskava		22.20—23.00 seksa luuletusi ja laule
19.20 laule		16.10—16.30 tütarlapselaulavad		23.30—1.00 ülekanne Leipzigit
20.15—20.50 segakoor		17.00 lõbus ajaviite-eeskava		Stuttgart
22.05—23.00 orkester. Kavas: Sebor, Malat, Labitzky, Suk jt.		19.00—19.20 sporditeateid		522,6 / 574 / 100
23.15 heliplaate		19.45 muusikaline ajaviide		7.30—9.00 muusika
23.30—0.30 kontsert kohvikust		20.00—20.45 fantaasiad orelil		17.00—19.00 ülekanne Deutschlandsenderilt
Viin	506,8 / 592 / 100	21.10—23.00 Taani ja Saksa politseiorkesterid		20.00—21.00 orkester. Põhjamaade muusika. Gade: avamäng „Järelhelid Ossianile“. Svendsen: Norra rapsoodia nr. 11. Juel-Frederiksen: „Island“, meeleolupilte. Palmgreen: „Soomest“, süit. Andersen: „Vahilaul“, sümfoniaalne fantaasia
18.45—20.00 heliplaate		23.30—23.45 tšello		21.10—23.00 Kaks lõbusat tundi
20.30—21.15 Mozart: Requiem		24.00—1.55 tantsumuusika. Adalbert Luteri kapell		24.00 ülekanne Deutschlandsenderilt
21.30—22.00 „Baseli surnutetants“		Berliin	356,7 / 841 / 100	1.00—3.00 orkester
23.10—23.45 laul (bariton)		7.30—9.00 ülekanne Hamburgist		Leipzig
24.00—0.30 orel. Frescobaldi: Canzona, Corelli: Largo. Bach: Sonat d-moll. Reger: Benedictus		17.00—19.00 ülekanne Deutschlandsenderilt		382,2 / 785 / 120
Budapest I	549,5 / 546 / 120	19.15 lõbus eeskava		7.30—8.00 ja 8.10—9.00 muusika
18.30—19.30 laul, tšello		20.00—20.40 tšello, klaver. Porpora: Sonata tšellole ja klaverile F-duur. Klemm: Kontsertsüit tšellole ja klaverile		17.00—19.00 ülekanne Deutschlandsenderilt
20.05—20.40 orel		21.10—23.00 ülekanne Hamburgist		19.35—19.50 puhkpilliorkester
21.10—22.20 ooperiorkester		23.30—2.00 lõbus tsadalalõpu eeskava. Soprano, akordeonid, tsimbel, bass, väike orkester		21.10—23.00 suur raadiopopurrii
22.40 heliplaate		Königsberg	291,0 / 1031 / 100	23.30—1.00 orkester
		7.30—9.00 muusika		München
		16.45 uusi raadiotehnilisi raamatuid		405,4 / 740 / 100
		17.00—19.00 ülekanne Deutschlandsenderilt		7.30—9.00 muusika
		19.20—19.45 õhtumuusika. 1. Laule. 2. Mozart: Divertimento kahele klarinetile ja fagotile		17.00—19.00 ülekanne Deutschlandsenderilt
		19.45—20.00 Königsbergi ülikooli ja riigiraamatukogu		19.30—19.50 viiul
		21.10—1.00 orkester, tantsukapell, solistid, kabaree		20.05—21.00 saksa laule
		Breslau	315,8 / 950 / 100	21.10—23.00 rahvamuusika
		6.00—7.00 ja 7.30—9.00 muusika		23.20 vahe-eeskava
		17.00—19.00 ülekanne Deutschlandsenderilt		24.00—1.00 orkester
				Moskva Komintern
				1714 / 175 / 500
				7.20—7.50, 8.00—9.00 ja 10.00 heliplaate
				19.20 ja 20.30—22.00 kontsert

RAADIO-KURIOSITEETE

MIKROFON KOHTUSAALIS

Ühendriikide Kesk-Läänes asuva Indianopolise saatja WKBF juhatus alustas 1933. a. veebruaris katsena saatmist kohtuvõre tagant, olles valinud selleks tüüpilisema kohtu, n. n. traffic-court'i, milliseid leidub igas suuremas Ameerika linnas. Nendes kohtutes arutatakse eranditult vaid autode liiklemismääruste rikkumisi. Alul mikrofon paigutati kohtusaali ainult pooleks tunniks nädalas. Nüüd aga, tulles vastu ringhäälingu kuulajate soovidele, on saatja juhatus pikendanud saatekava ühele tunnile nädalas.

Tunni ajaga kohus otsustab kuni 30 asja. Ringhäälingus antakse edasi kõik protsessid, mis seotud liiklemismääruste vastu eksimisega, välja arvatud raske- ja nimelise nõudnud juhtumid. Leitakse, et iga hooletu autojuht püüab sellise kohtulaua ette sattumisest hoiduda erilise hoolega, kuna mikrofon ta eksimused ja otsitud vabandused teeb teatavaks kõigile sõpradele ning tuttavatele otse kohtusaalist. Ka kohtunik on nähtamatu kuulajaskonna ees iga kohtuasja arutamisel võimalikult asjalik ja seletab süü põhjalikult. Palju tulusaid näpunäiteid saab kohus tagantjärele ka tähelepanelikelt ringhäälingu-kuulajailt.

- Otsid „Pioneeri“? — Jah!
- Kustkohast? — Raadio-Kooperatiivist.
- Targasti tegid!

RINGHÄÄLING HOIDIS ÄRA MÜRGITUSSURMA

Stokholmis üks ringhäälingu-kuulajaid, kes oli parajasti istunud õhtulaua taha ja asus jooma teed sahariniiga, kuulis järsku momendil, mil ta oli tõstmas teetassi huulte, oma vastuvõtjas SOS-hoiatust kelleltki tundmatult mehelt, kes seletas, et sel päeval üks kohalik rohukauplus on ühele ostjale kogemata müünud sahariini asemel karbi mürgiseid tablette. Kohkunult pillas mees tassi sõrmede vahelt, — sest ostja oli tema. Poleks mehel olnud ringhäälingu-vastuvõtjat, oleksid ta elupäevad olnud loetud.

VALJUHAÄLDAJA HAGIJATELE

Hagijakasvatustes Inglise maakonnas Middlesex'is on võetud tarvitusele omapärane abinõu kärstite hagijate vaigistamiseks öösiti. Öö veetmine rahu on hagijatele näiliselt väga tähtis ja kuna nende tallid asuvad laialipillatult üsna suurel maa-alal, on öövahtidel raske käia neid järjest külastamas ja tarbekorral koeri vaigistamas. Leiutati seadeldis, mille abil kärstite hagijas, kes oma visklemistega puudutab elektrikontakti, süütab lambi öövahi toas. See siis asub mikrofondi juurde ja räägib selle kaudu rahustavaid sõnu valjuhääldajasse hagija kongis.

RAADIOUUDISEID KOGU MAAILMAST

KADU NEEGRIMUUSIKALE SAKSAS

Jazz ringhäälingust välja.

Saksa ringhäälingudirektorite päeval Münchenis riigi ringhäälingujuht Hadamovsky tegi teatavaks „neegri-jazzi“ keelu Saksa ringhäälingus. Tulevikus üksikute ringhäälingute direktorid, kui mõne muusikapala päritolu neile näb vastuvõtmatu ja „jazziline“, kõrvaldagu ta eeskavast viibimata või kahtluse korral pöördugu otsuse saamiseks selleks eriliselt asutatava järevalvekohtu poole.

Hadamovsky rõhutas, et jazz-keeld pole mõeldud tagakiusamisena ühelegi osale elanikest Saksas; — jazz tulevat kõrvaldada vaid seepärast, et ta pole kuidagi sobiv saksa rahva maitsele. Elololeval talvehooajal Saksa ringhäälingus jazzi asemel üritatakse kaasaagsete saksa heliloojate propagandat ja ka tüübilise, päris-saksa tantsumuusika harrastamist.

TORM MURDIS LANGENBERGI ANTENNI

Edela-Saksamaal 10. oktoobril mässanud suur sügistorm purustas Kölni läheduses asuva Langenbergi suursaatja antennitorni. Torn, mis oli ehitatud läinud aastal, oli oma 160-meetrise pikkusega võrdne kuulsa Kölni doomkiriku kõrgusele. (Tallinna Oleviste kiriku torni kõrgus on 130 meetrit).

Õnneks langes antennitorn murdumisel vabale väljale ja mitte saatja katusele. Torn oli ehitatud eriliselt selleks valitud lõuna-ameerika puust, kuna arvestati, et puust antenn vastupanul tormidele on elastsem metallantennist. Saksa postivalitsus, kelle alla kuulub ringhäälingusaatjate korrashoid, on juba astunud samme ajutise, teleskoobina kokkukäiva antenni püstitamiseks Langenbergis. Kas uus, jääv saateantenn ehitatakse jälle puust, on veel teadmata.

KAUGENÄGEMINE INGLISMAAL

Inglise raadioajakirjanduse teadete järele on praegu käimas ettevalmistused kaugenägemise ulatuslikumaks arendamiseks tuleval kevadel. Kaugenägemise-saatmist arendatakse Inglismaal kahes süsteemis. Ühes saatjatevõrgus, mida ehitab Baird-Company, pildid oleksid 240 joonega ja mõõtudega 3×4 cm. Teine, nn. Marconi-süsteem, ehitab seadeid, mis saadavad 25 pilti sekundis 4×5 cm mõõdus; joontetiheus neil pildidel oleks 405. Kaugenägemise vastuvõtjad konstrueeritakse nõnda, et nad on suutelised võtma vastu mõlemal süsteemil toimetatud saateid.

VEESUV NEELAS MIKROFONI

Ameerika ringhäälingu-reporterid ronisid närvedekõdi jahil s. a. suvel nelja mikrofoni Itaalia tulepurskava mäe Veesuvi kraateri äärel, et teha ülekannet Ameerikasse mäe „tulise hingamisest“. Ülekanne õnnestus; ainult ühe mikrofoni, mis oli asetatud tulisele laavale liig lähedale, mägi söi tuhaks. Ajalehtede reporterid, kes viibisid ülekande juures, muidugi kasutasid juhust, et kirjeldada juhtumit võimalikult romantiliselt; — nende kirjelduse järele Veesuv pursanud mikrofoni pihuks ja põrmuks.

RINGHÄÄLING AVASTAB MAAPÕUE-RIKKUSI

Gröönimaa-valitsus Taanis teatab ühes viimases aruandes, et ringhäälingu abil on Gröönimaal avastatud suuremad metallilademed. Keegi gröönii ringhäälinguametnik oli märganud, et tema saatja suudab teatud suunas luua laevadega ulgumerel vaid üsna nõrka ühendust. Mõnikord osutus ühenduse loomine hoopis võimatuks. Järeldades, et selles suunas asuvad maapõues mingid metallilademed, mis neelavad endasse raadio-laineid, hakkas ametnik asja uurima. Proovipuurimistel saadud muld saadeti Kopenhaageni, kus riiklik keemialaboratoorium selle tunnistas kõrgeptsendilise sisaldavusega vase- ja nikliärtsiks. Kaevandused, mis nüüd tahetakse rajada selles Gröönimaa osas, võivad Taani majandusele anda uusi suuri rikkusi.

RINGHÄÄLING PRESIDENDI TULUALLIKANA

Läinud aastal, mil Ühendriikide president Roosevelt võrdlemisi tihti esines ettekannetega ringhäälingus, tema sissetulekud 92 kõne eest ulatusid kogusummas 75.000 dollarile. Presidendi abikaasa, kes samuti tundub osava raadiokõnelejana, sai oma esinemiste eest mikrofoni ees reklaamiäridelt tasuna veelgi rohkem — 100.000 dollarit. Oma sissetulekud ringhäälingukõnede eest Mrs. Roosevelt jagab heategevaks otstarbeks.

KAS TE JUBA TEATE . . .

... et Berliinis Kurfürstendammi „Astor Kinos“ avatakse esimene kaugenägemiskino?

... et Taani raadionõukogu on määranud 48.000 krooni Kalundborgi saatja kindlustamiseks, mis asub mere ääres ja mille aluspinda kipuvad õnestama lained?

... et Leningradi teaduslik instituut määras uue kõrge auhinna, mis antakse iga aasta parima raadioleituise eest ja et käesoleva aasta auhinna saab tuntuud vene teadlane ja antennileitaja Aleksander Popov?

... et möödunud laupäeval ilmusid kõigisse Jeruusalemma raadioäridesse, kohvikutesse ja restoranidesse poliitseinikud ning keelsid avalikud ringhäälinguülekanded, et rahval takistada Itaalia saatjate kaudu saadetava inglisevaenuliku propaganda kuulamist?

... et Portugalis Lissaboni 20-kW saatja võime tõstatatakse 100 kW peale ja ehitusel on 20-kW saatja Oportosse, 5-kW Algavasse ning 5-kW Azoride ja 1-kW Madeira saarele?

... et Ameerika Senectady saatja võttis tarvitusele omapäraseima pausisignaali ja nimelt kolm suurtikipauku, mida tekitatakse ülikõrge elektripingi abil?

... et Nankingi valitsus Hiinas ehitab 10 uut ringhäälingusaatjat, millest üks saab 100-kilovattine?

... et Leipzigi 120-kW saatja, mis ümberehituste pärast seisis alates juulikuust, algas 3. okt. jälle tegevust?

... et Inglismaal antakse välja pimedatele trükitud ringhäälingu-saatekava, mis trükitud pimedate kirjas ja ilmub 3000 eksemplaris?

... et Türgi valitsus kavatses rahvale ringhäälingu-propaganda otstarbel kinkida 40.000 vastuvõtjat?

RET raadiotehase „Pioneer“, 5-lambiline oktodesuper on hooaja menukaim vastuvõtja. Müügil Raadio-Kooperatiivis Tallinnas, Tartus, Pärnus.

ÕNNEMASIN

Eduard Nukk.

Kui Peepu Maiet kitsast põlluvahelist teed tulid alla mäenõlvast, vaevalt nad isegi siis teadsid, et õhtuks nad on kihlunud. Tõsi küll, nad juba ammugi sümpatiseerisid üksteisele; kuid, kui keegi oleks praegu tulnud ja neile seda ütelnud, nad kindlasti oleksid ütleja näernud välja.

Ilm oli sügisene, ilus. Soojusetu päike puistas sini-hallist taevast külmkollast kiirtekulda nurmedele, kus seisid viljarõugud. Ühel rõukudest istus harak, kädistades nagu ulakas kärjapoiss.

All orus, lookleva maantee ääres tumeroheliste männikaharate vahelt paistis uus, kollane koolimaja. Sinna, koolimajja, Peepu Maiet nüüd ruttasidki, sest oli pühapäev ja koolimajas suvatseti korraldada näitemänguproov. Kohalik noorteselts, kuhu kuulus valdav enamus ümbruskonna noori, selle proovi korraldas ja Peepu Maiet nüüd tõttasid proovile.

Kuid ega's näitemänguproov üksinda! Ei, veel oli midagi, mis tõi täna eriti rohkesti noori koolimajja kokku. Vanugi tõi see kokku. Suur uudis ja uudishimu ka. Tõsi. Raadioaparaati tuldi vaatlema. Seda uut imeriista, mis õpetaja laupäeval linnast ostnud noorteseltsile, mille esimees ta oli.

Linnas raadio pole enam ammugi mingi uudisriist, mingi luksusese. Ei! Raadio on linnas igas majapidamises tunnustatud tarviliseks nagu tool, laud, voodi, milleta ei saada läbi. Linnas, uskuge, kas tahate või ei, igast aknast sajab teile vastu raadiomuusikat, päevauudiseid, loenguid, keeltekursusi, kõnesid. Ainult olge lahke ja kuulake. Kogu maailm on teie ees lahti rullunud. Maailm on nagu avatud raamat, et ole ainult hea ja loe.

Nii on lood linnas. Uskuge.

Aga maal? Seal, kus pole ei korralikku teatrit ega ka ebakorralikku kinot, seal pole ka raadiot. Miks? Aga pärist lihtsalt: elu armastab heita nalja inimlaste üle. Kellel kord juba on, sellele ta annab veelgi, kellel aga pole, ega ta sellest suurt hooli. Nimelt elu, see igavene naljamees.

Mis ime siis, kui tänasel pühapäeval kogunes Kurenõmme koolimajja rahvast nagu murdu. Tulid kuulama-nägema seda imepilli — raadiot, millest oldi nii palju kuulnud.

Kui Peepu Maiet jõudsid koolimaja avarasse õue, kubises seal rahvast. Oli siin noori, oli vanu, oli omi ja võõraid — naaberkihelkonnast. Peep kergitas kõigile oma sonimütsi ja ütles üldise „tere!“.

Poisid-plikad sumasid lähemale ja pärisid Peebult uudiseid raadio suhtes. Peep aga ei teadnud midagi kindlalt, sest polnud ta ju õpetajat näinud. Lubas aga kohe asja vaadata järele ja astus koolimajja.

Kaua ta ootajaid kibeleda ei lasknud. Varsti oli õues tagasi ja hüüdis:

— Poisid, varsti läheb mänguks lahti!

— Ooo!... Ooo!... kõlas kümneid vastuseid ja üllatushüüde.

Aga Peep ütles:

— Ja-ah, üsna päris tõsi. Praegu sepa Karla seab korda antenni. Maaühendust paneb. Lõpetab.

Ja jällegi uudistavaist suist:

— Ooo!... Noo! Vaatah!

Peep tundis nüüd korraga, et tema ka on suur asjamees ja mitte enam ainult noorteseltsi abijuhataja. Varsti mindi majja. Õpetaja ise kutsus:

— Tulge sisse, kuulama uut pilli.

Mindigi. Õpetaja ees, Peepu Maiet kohe ta järel, aga nende kannul nagu tohtu sumisev mesilaspere kogu ümbruskonna noored.

Võimlemissaal, mis oli ühtlasi ka noorteseltsi teatrisaaliks, oli suur ja avar. Vabalt mahutati endasse selle inimmurru — voogava, lainetava, lärmitseva.

Kes eespool olid, need uudistasid heldunult uut, hästi poleeritud kasti laual. Tagumised aga, kes ei ulatunud päris hästi nägema üle eelpoolseisjate peade, soovisid sel hetkel — soovisid päris tõsiselt, et nende kaelad oleksid kummist ja annaksid venida. Kaelad ikka. Nüüd aga upituti asjatult vaatama, õiendati kaelu, aga ikkagi ei võidud näha nii hästi, nagu seda sooviti.

Nagu kunagi suur asjamees ja tähtis tegelane, seisis esimestes ridades Peep, kes surus — õigem, keelele pressiti Maie kaenlasse. Veel kunagi varem polnud ta hoidnud neidu nii: külg külje kõrval. Tihedalt. Peep tundis neiu sooja külge pressitavat enda vastu. Sellest soojusest tõusis talle midagi pähe, puges verre, asus isegi hingesoppi või kuhugi sinna — õige, õige südame lähedale.

Maie tõstis pilgu. Ta silmad olid suured ja ilusad. Nägu õhetav ja roosa. Lokid kollased nagu vaha. Äkki, nähes neidu nii lähedalt, Peebul tõusis koletu tung suudelda teda. Maiet. Ent veel üks mõte puges kustki talle pähe. Surus välja raadio. Küsis: mis oleks Peep-vanapoiss, kui sa omandaksid selle neiu. Mis oleks Peep? Mõtles ja ütles, oleksid sa õnnelik või ei? Kindlasti oleksid. Usu.

Võib-olla oleks Peep kaua seal nii mõtelnud oma kauneid mõtteid, kui poleks õpetaja ütelnud:

— Nüüd, armsad noored, vaatame-kuuleme, mis sünnib maailmas. Väljaspool Kurenõmme.

Ütles ja keeras mingit nubulat kastil. Kohe sattusid hääled sisse. Keegi oleks nagu sisistanud, vilistanud, röögatanud. Siis jäi korraga kõik vaiksaks. Nii vaiksaks, et isegi hingamist ei kuulud. Saal oli tardunud ootusest. Sumin kustunud.

Pehmelt, sulavalt hakkasid kostma helid. Kaudid need olid. Tahtsid hinge seest viia. Peep

Kui teie soovite, et raadiovastuvõtja ikka jälle valmistab teile rõõmu, siis valige RET raadiotehase uudistüüpe. Nõudke hinnata katalooge Raadio-Kooperatiivilt.

tundis seda. Tundis, keegi nägematu võtab ja rebib ta kaasa. Viib kuhugi kaugele, kõrgele. Muinasjutumaale, kus on kõik nii kerge ja ilus. Tõeline muinasjutt.

Kuid mitte ainult Peep, vaid Maiegi tundis seda ja tundsid veel kümned teisedki noored, kellel nagu Peebul ja Maiel oli siinolijate seas või isegi mujal oma südamekallis.

— See on Tallinna saatejaam, mida kuuleme, — ütles õpetaja. — Aga, nüüd, kui soovite, võtame mõne teise jaama. Missuguse, palun? Berliin, Budapest, Riia, Stockholm, Addis Abeba, London, Viin, Lahti, Helsingi ja kümned teised nimed kajasid õhus. Üks väike tedretäheline poisinirk palus võtta ühenduse Mussoliniga, keegi plika roosas seelikus soovis näha Hitlerit, üks vanem saks palus luba kõnelda neegusega, kellele ta tahtvat pakkuda oma uusimat leiutist lennukite kaitseks.

Igal kuulajal oli oma erisoov, mida täita poleks suudetud isegi parimal tahtmisel.

Õpetaja kuulas seda kõike naeratuslega näol. Siis, püüdes Salomonina leida kõige sobivama lahenduse, ütles lause, mis saigi Peebule Maiele nii saatuslikuks.

— Ma näen, siin on nii palju erisoove kui inimesi. Seepärast, arvan, oleks vist kõige õigem, kui jääme ainult Eesti oma saatekava juurde.

Ja jäädigi. Onu Moor otse nagu oleks aimanud Kurenõmme noorte palavamaid südamesoove, kui teatas, et nüüd saadab Tallinna tantsumuusikat.

Noh, aga kui kord on juba tantsumuusika, siis peab olema ka tants. Ja oli ka. Noorusele on omane ainult rõõm ja seda rõõmu oli tulvil kogu avar koolisaal.

Kuid nagu igal heal on kord lõpp, nii ka tantsul, sest Tallinnast teatati, et edasi tulevat ilmateated. Neidki kuulati suure huviga. Kuulati isegi järgnevat põllumajanduslikku loengut, kuulati muudki. Näod õhetavad ja õnnelikud. Kõigil. Peebul Maiel aga eriti.

Kui Peepu Maiet sama kitsast põllurada, mida mööda nad tulnudki, õhtul koju sammusid, Peep heitis küsimuse ootamatult:

— Maie, mis sa arvad, kas peame endale ostma ka raadio?

— Miks sa seda minult küsid? — tegi neiu suured silmad.

— Aga seepärast, et ... Peep ei leidnud kohe sõnu ... Seepärast, et ... See on ju meile kahele, — haaras poiss neiu tugevalt embsse.

— Ostame, — lausus Maie tasa ja ei püüdnudki hoiduda armastatava mehe suudlusist, mis olid kuumad. Põletamiseni.

— Kas ostame raadio? — päris Peep uuesti, kui mindi edasi.

— Ostame. Kindlasti!

— Ja sina tuled õhtuti vahest pilli kuulama.

— Tulen! — — — — —

Ja nii läks see kõik edasi, nagu ta peabki minema kahe noore armastaja juures, kes juba amugi igatsesid üksteise järele, kuid seni nagu polnud osanud leida seda kõige otsemat teed. Nüüd raadio juhatas seda neile. Kuid ega ainult Peebule Maiele üksi.

Ei! Kurenõmme koolimajast lahkus tol pühapäevaõhtul veel teisigi noori, kes leidsid üksteist. Leidsid oma õnne ja algasid edaspidi ühist elurada.

Raadio, selle peasüüdlase aga ostsid nad kõik. Ja ükski pole veel seni kahetsenud oma ostu! Ei! Sest kodu raadioga on isegi maaüksinduses mugav ja vaheldusrikas. Uskuge.

TUNNUSTATUD HEADUSES
RAADIO-AKUD
JA
ANOODID

RAADIONÄITUSE UUDISED:
RAHVUS-ANOOD
kahekordse mahtuvusega ja
TASKULAMP Nr. 2111

AKUMULAATORI- JA ELEMENDITEHAS
H. MÜHLWERK
Tallinn, Jaama 8 Telefon 306-67

Ins. R. NEUDORFI

Raadio käsiraamat

avab raadioharrastajale kõik raadiosaladused
320 lhk., hind **Kr. 2.** —

(koos saatekuludega)

Saadaval ajakirja „**RAADIO**“ talitusest
TALLINN, Narva mnt. 27

TIIBETI MUNGAD JA RAADIO

Ühe inglise raadioajakirja kirjasatja Hiinas jutustab ajakirja veergudel oma muljetest Ida-Tiibetist, mida ta külastanud mitmel korral. Muuseas kirjeldab ta ka oma kokkupuuteid Tiibeti munkade, n. n. laamadega.

Kirjasatja peatub pikemalt ühel vahejuhtumil Tzaguluo linnas 1933. aastal, mil Tiibeti südames Lhassas parajasti suri munkade maapealne jumalus ja käskija Dalai Lama. Tzaguluo asub Lhassast umbes kahe kuu rännaku kaugusel ja kui kirjasatja kohalikku kloostrit külastades seal laamadega seletas, et ta praegu kuulnud raadios Dalai Lama surmast, ei tahtnud kloostrielanikud seda kuidagi uskuda. Inglise tegi laamadega ettepaneku, minna tema poole kuulama ringhäälingut, millega laamad ka nõustusid.

Tundmatu asjaga tutvumiseks ilmus inglase poole lamased kolmekümnemeheline jõuk, — värvilistes, maani-ulatavates, undrukutaolistes kuubedes, mõnel kaasas pikad puupasanad ja trummid.

Lugeja küsib

Kas häirekaitse seadus keelab ka raadio-telegraafijaamadest tingitud häireid, nagu alaline piiksutamine jne. Kas tähendatud häirijad on tuntud telegraafijaamad või on nendeks amatöörjaamad? Kas need häirijad omavad kohaliku või üldise iseloomu? A. R. Tartu.

Häireaitse seadus ei puuduta telegraafijaamade tööd, kuna nende jaamade jaoks on määratud eri lainelad, millised asuvad väljaspool ringhäälingujaamade lainelaiusi (200—600 m ja 1000—2000 m). Kirjeldatud häirete põhjustajaks võivad olla meie ranna-raadio-telegraafijaamad, nendest eriti Haapsalu ranna-raadiojaam, milline, töötades küll lainel, mis asub väljaspool ringhäälingu lainela, kiirgab peale oma põhilaine välja veel selle harmoonilisi, millised satuvad ringhäälingujaamade laineladesse. Selle nähte kõrvaldamiseks on ainukeseks abinõuks kõrvaldada viga saatjates.

1) Kas 2-voldilise küttega lambid on paremad 4-voldilise küttega lampidest ja millised on nende halvad ja head omadused?

2) Kas aparaadi ühendusi on parem teha isoleeritud või isoleerimata traadist?

3) Kas on parem ehitada valjuhääldaja aparaadiga ühte või eraldi?

4) Kui suur peab olema valjuhääldaja koonus ja millest seda teha?

5) Kuidas on võimalik muuta teoreetilist lülituskava montaažplaaniks, kuidas seda teha? Kuidas ehitada vastuvõtjat teoreetilise skeemi järele? M. K. Abja.

1) 2-voldilise küttepinge tarvituselevõttu põhjustasid peaaesjalikult järgnevad asjaolud:

2-voldilise pingega aku tuleb odavam; 2-voldiline lamp on stabiilsem, ta võimaldab sama küttevõimsuse juures saavutada suuremat tõusu ja vastavalt suuremat kõvendustegurit kui 4-voldiline lamp; kalduvused mikrofonfekteks on vähemad.

2) Kas valida isoleeritud või isoleerimata traat apa-

Raadiolambid ja -osad ostate soodsaimalt Raadio-Kooperatiivist: Tallinnas — S. Karja 9, Tartus — Promenadi 5, Pärnus — Rüütli 40 ja alates 1. novembrist Rakveres — Vaksali 8.

Peremehe kutsel istusid külalised poolringis maha pörandamatile, mille keskele asetati valjuhääldaja.

Valinud skaalal esimeseks Nankingi saatja keeras inglase vastuvõtja töötama. Laamad hüppasid kohe jalule ja oleksid kadunud majast, kui peremees poleks keeranud vastuvõtja üsna vaikseks, mil keeletud mungad siis pikkamööda kohmetult jälle istusid maha. Kui siis inglase järjest suurendas helitugevust, laskusid laamad kummuli maha ja hakkasid uuesti paluma armu.

Olles demonstreerinud laamadega ühendusi Tokio, Manila, Hongkongi ja teiste linnadega katkestas peremees järsku vastuvõtja antenni. Vastuvõtja jäi vait. Puudutades antenni lülituspuksi sõrmega, ja hakates seega ise antenniks, sai peremees vastuvõtjale kohe jälle hääle sisse. Nüüd oli laamadel lõplikult selge, et kõne vastuvõtjasse tuli tõesti läbi õhu, — eks ju kõne lõppenud kohe, kui aparaati sõrmega mitte puudutada! Alles õhtul hilja raatisid uudishimulikud külalised lahkuda inglase majast.

raadi ühendustraadiks, oleneb sellest, millised ülesanded on vastaval traadil ja millisel kohal teda kasutatakse. Nii tuleksid isoleerida kõik pinget kandvad juhtmed. Maapotsiaali kandvad juhtmed võivad aga olla isoleerimata traadist, tingimusel, et nad ei asetse pinget kandvate osade läheduses. Äärmist kaovaesust nõudes tuleb võtta ka võnkeringide ja teiste kõrgesagedust kandvate juhtmetena isoleerimata juhtmed, kuna isolatsioon põhjustab dielektrilisi kadusid.

3) Kas ehitada valjuhääldaja aparaadiga samasse või eraldi kasti, oleneb sellest, mida eelistate. Soovite suuremat mugavust, ruumi ja materjali kokkuhoidu, ehitage nad ühte kasti. Soovite aga ruumiliselt paremat kõla, siis ehitage nad eraldi. Ühte kasti ehitamise eel tuleb proovida, kas audionlamp seda lubab. Hakkab aparaat undama, siis on soovitamam valida eraldi montaaž.

4) Valjuhääldaja koonus võib olla 20 kuni 30 cm läbimõduga. Kõlbab tugev joonestuspaber, näiteks „Wattmann“ paber.

5) Selleks, et ehitada teoreetilise skeemi järele vastuvõtjat või koostada montaažplaan, peab teadma, millised on üksikosade vastastikused mõjud, samuti neid ühendavate juhtmete mõjud eraldi ja vastastikku. Mõne sõnaga seda öelda pole võimalik. Võiksite esialgu lugeda läbi A. Suitsu kirjutise „Lülituskavast vastuvõtjani“ („Raadio“ nr. 37 1933. a.).

K. A. Tartu. Plekk-kondensaatorite isehitamise probleem oleneb sellest, kus kavatsete vastavaid plokk kasutada. On kriitilisi kohti vastuvõtjas, mis nõuavad näiteks suure konstantsiga plokk (võreplokid), samuti kaovaeseid ja induktioovabu plokk; samuti on plokk, millede otstel on suured potentsiaalvahed (igasugused šuntimisplokid). Loetletud kohtadel me ei soovita teil kasutada isehitatud plokk. Peale loetletud kohtade aga võite neid kasutada, näit. šuntidena kohtadel, kus tegemist madalamate pingetega. Juurdelisatud proovi paksus on ca. 0,018—0,02 mm, dielektrilise konstandi võite võtta ca. 2,0—2,5. Valem on õige.

R. K. Jäneda. Detektorvastuvõtja ja ühelambiliste aparaatide kohta võite leida ins. Olbrei („Detektorist audionvastuvõtjani“) ja ins. Põdruse („Detektorvastuvõtjad“) poolt ilmunud raamatuid (saadaval raamatukaupluses, hind Kr. 0,50 kuni 1,00).

Tuuleturbiin-dünamoga akulaadija kohta võite leida ehituskirjeldusi „Raadios“ nr. 29, 30 ja 47 1932. a. ning nr. 1 1933. a. Peale selle turbiini kohta eraldi nr. 15 1933. a. Akust toidetava anoodpinge-aparaadi kohta või-

te leida „Raadio“ nr. 33, 39, 40 (1931. a.). Numbrid on saada „Raadio“ talituses.

H. K. Pärnu-Jaagupis. Teie ei ole oma kirjas tähendanud, milline toiteallikas on Teil kasutada, kas näit. patareid ja aku, vahelduv- või alalisvoolu võrk. Teie asukoha järele eeldame, et vajate patareiaparaadi ehituskirjeldust ja saadame Teile vastavad numbrid postiga. Osade praegused hinnad võite saada vastava järelepärimise peale igast raadioärist.

J. Ü. Võru. Teie soovitud „Raadio“ numbrid saadame Teile postiga. Alalisvoolu võrkanoodi on võimalik valmistada ise. Sellise riista skeemi „Raadios“ pole ilmunud, ligemalt võite leida R. Neudorfi „Raadio käsiraamatust“. Vabriku võrkanoodil on käsitamisõpetus kaasas. Võrkanood, kui ta on ehitatud õieti, ei suurenda häireid. Dünamo häired võivad siseneda antenni kaudu ja ainuke abinõu nende vastu on plokeerida dünamo.

M. K. Abja. Kahelambilise patareivastuvõtja ehituskirjeldus on ilmunud „Raadios“ nr. 10, 11, 12, 13 1932. a., samuti R. Neudorfi „Raadio käsiraamatust“. Lapidena võite võtta kahelambilise aparadi puhul Philips A409 j A409, või A409 ja A415 või A409 ja B409, kolmelambilise puhul A409, A425 (või B 438) ja B409 (või vastavad teiste firmade lambid).

G. B. Magnetid tuleb asetada nii, et nende ühenimeselised poolused on vastamisi. Magnetite kuju muutmist ei soovi, pigemini siis juba kohandage ankru poolus-

kingad uuele olukorrale. Akut ja tantsuventiili pole mitmel põhjusel soovitatav jätta vahenditult väliste atmosfääriliste mõjude alla. Ankru võll peab olema vastupidav deformatsioonidele ja seepärast tuleb see valida võimalikult vastupidavast materjalist, nagu näit. teras.

Abonent 368. 1) Pentoodi lõppastmes kasutades on kõvendus suurem, aparadi väljumisvõimsus aga vähem, täh. Teie saate küll enam jaamu, kuid valjuhääldaja ei lase end koormata nii palju, kui klass „B“ lõppastme puhul. 2) Pentoodi on võimalik kasutada tähendatud valjuhääldajaga. Anoodpatarei ja lõpplambi anood ühendatakse nr. 2 ja 4, võnkeooli ühenduse saate määrata proovides igasuguseid võimalikke asendeid konstantide 5 ja 10 vahel. 3) Pentoodi kasutades võib valjuhääldaja jääda samasse kasti. 4) Tsingitud plekki võite kasutada aparadi šassiina.

O. K. Tartu. Akulaadija ehituskirjeldust meie teada ilmunud pole. R. Neudorfi 4-lambilise võrkvastuvõtja ehituskirjelduse võite elida „Raadios“ nr. nr. 19, 20 ja 21, 1931. a., samuti R. Neudorfi „Raadio käsiraamatust“.

Amatöör. Ekspanderi kui ka automaatse häälestusseadme kohta pole meil praegusel juhul võimalik anda praktilisi detaile, kuna see kõik on alles liiga uus.

* * *

Sissetulnud kirjade suure arvu tõttu ilmub osa vastuseid järgnevas numbris.

RAADIO, ÜLERIIKLIKU EESTI RAADIOÜHINGU HÄÄLEKANDJA ★ Toimetuse ja talituse aadress: TALLINN, Narva mnt. 27, telef. ETK 32. Avatud kella 11—1 ★ Tellimishind: aastas 4.50, 6 kuud 2.40, 3 kuud 1.20 ja 1 kuu 0.40 kr. Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused
Väljaandja: Üleriiklik Eesti Raadioühing. Tegevtoimetaja: **Karl Kesa**. Vastutav toimetaja: **L. Ojaveski**.

ZENITH
LONG DISTANCE RADIO

**parimaid ja võimsamaid
Ameerika
raadiovastuvõtjaid.**

5 kuni 10 lambini, kõi-
kidele laintealadele ja
võrgupingetele.

**Ületamata
tundelikkuse häälekvaliteedi ja
selektiivsusega.**

Nõudke demonstreerimist!

VÄLISKAUBANDUSE KONTOR

K. LOIK TALLINN, S. KARJA 19-2.
TELEFONID: 446-81, 469-11.

Juhuslikult müüa

Ameerika „Simplex“

8-lambiline suur-super 5 lainealaga

Hind 220 kr. Paldiski mnt. 39—3 kl. 8—10 õht.

OST ja MUUK

kulda ja hõbedat Ostab kõrge hinna eest kulda, hõbedat ja valgeid pandimaja kviltungeid. Müüb odava hinnaga kuld- ja hõbeasju ning laulatussõrmuseid. Tellimiste ja paranduste vastuvõtmine kuld- ja hõbeasjade peale.

Tähelepanu! **28 Müürivahe 28** Tähelepanu!
Urla maja Urla maja

KLIŠEETÖÖSTUS

TALLINN,
Suur Karja tän. 21

**JOON- VÕRK- JA
MITMEVARVI KLIŠEED**

ARTUR HAAV

Goodwill tingimusil ostate

MALESTUSSAMBAID

A·ED·JURGENSI

JUURES

KAUPMEHE T 7 TALLINN

ASUT. 1851

